Belevingswereld van de cliënt

Tijd: 15 minuten

In te zetten bij: Methodiek, Doelgroepen, Sociale Vaardigheden, Project.

Doel: Je leert je inleven in de belevingswereld van een cliënt.

Oefening
Kruip in de huid van een cliënt en schrijf een kort dagboekfragment vanuit zijn of haar perspectief. Beschrijf wat deze cliënt die dag heeft meegemaakt, hoe hij of zij zich voelde, en welke gedachten er door het hoofd gingen.

Reflectievraag student
Wat heeft het schrijven van dit fragment je geleerd over de beleving van de cliënt, en waarom is dit belangrijk voor jou als toekomstige zorgverlener?

Tip voor de docent

In hoeverre laat de student zien dat hij/zij zich echt heeft ingeleefd in de gevoelens, gedachten en situatie van de cliënt? Geef feedback.

In eigen woorden

Tijd: 10 minuten

In te zetten bij: veel lessen

Doel: Je leert belangrijke woorden uit een tekst beter begrijpen en gebruiken.

Oefening
Kies (of krijg) 5–7 woorden uit de tekst die belangrijk, onbekend of opvallend zijn.
Voor elk woord:
-Wat denk je dat het betekent?
-Zoek het eventueel op en schrijf de betekenis in je eigen woorden op.

Bespreking
We bespreken de woorden klassikaal. Welke betekenissen kwamen overeen? Wat viel op bij het vergelijken?

Tip voor de docent
Het kan nuttig zijn om studenten eerst (kort) in kleine groepen met elkaar te laten overleggen voordat de bespreking klassikaal plaatsvindt. Vaak voelen zij zich meer op hun gemak om vragen aan medestudenten te stellen.

Instructie schrijven

Tijd: 20 minuten

In te zetten bij: VTH of Persoonlijke Verzorging.

Doel: Je leert een duidelijke instructie schrijven zodat anderen precies weten hoe ze een handeling moeten uitvoeren.

Oefening
Voordat je een bepaalde handeling uitvoert, schrijf je een duidelijke instructie waarin je uitlegt hoe je deze handeling moet uitvoeren. Beschrijf alle stappen zo dat iemand anders precies kan begrijpen wat hij of zij moet doen.

1. Kies een handeling die je goed kent (bijvoorbeeld een verpleegtechnische handeling).
2. Schrijf een duidelijke en overzichtelijke instructie.
3. Gebruik korte en heldere zinnen.
4. Zorg dat de volgorde van de stappen logisch is.
5. Lees je instructie na en controleer of iemand anders de handeling kan uitvoeren aan de hand van jouw uitleg.

Tip voor de docent

Schrijf op het bord handige woorden en/of voorbeeldzinnen die studenten kunnen gebruiken om hun instructie duidelijker te maken. Denk daarbij aan woorden als: *eerst, daarna, vervolgens, tot slot*. Zo hebben ze tijdens het schrijven altijd steun.

Cliënt met opvattingen

Tijd: 5-10 minuten

In te zetten bij: Burgerschap

Doel: Je leert hoe je netjes en duidelijk kunt reageren op wat iemand vindt. Je oefent met uitleggen waarom je dat zegt.

Oefening
Studenten bekijken een fragment uit een uitzending van *LUBACH* over jonge mannen en de opvattingen over mannelijkheid en vrouwelijkheid. Daarna beantwoorden ze kijkvragen. Eén van de vragen is: stel dat je een cliënt hebt met de opvattingen die in het fragment worden genoemd. Welke reactie geef je dan aan je cliënt? Schrijf op wat je zegt en waarom je dat zo doet.

Tip voor de docent

Bespreek eerst samen met de groep welke opvattingen in het fragment naar voren komen. Schrijf kernwoorden of voorbeelden op het bord, zodat studenten taal hebben om hun eigen reactie te verwoorden.

Geef jezelf studieadvies

Tijd: 10 minuten

In te zetten bij: LOB

Doel: Je leert om zelf na te denken over je studiegedrag en keuzes. Zo krijg je meer grip op je eigen ontwikkeling.

Oefening
Je gaat een persoonlijk studieadvies schrijven. Dit advies is bedoeld voor jezelf. Je kijkt terug op hoe je je studie tot nu toe hebt aangepakt en denkt na over wat je nodig hebt om verder te groeien.
Vragen die jou kunnen helpen:

1. Wat gaat er al goed in je studie (denk aan inzet, resultaten, planning, motivatie)?
2. Wat vind je lastig of wil je verbeteren?
3. Wat heb je nodig om verder te komen (bijvoorbeeld hulp, andere aanpak, extra informatie)?
4. Welk concreet advies geef je aan jezelf voor de komende periode?

Tip voor de docent

Laat studenten eerst kort in tweetallen bespreken wat zij al goed doen en waar nog aan gewerkt kan worden. Dit helpt hen om ideeën te verzamelen voordat ze gaan schrijven.

Schrijf een pantoem

Tijd: 15 minuten

In te zetten bij: veel vakken, waaronder LOB en Nederlands.

Doel: Je leert op een creatieve manier je gedachten of gevoelens onder woorden te brengen in een vaste dichtvorm.

Oefening
Je gaat een *pantoem* schrijven – een dichtvorm uit de Indonesische traditie. In een pantoem keren regels uit eerdere coupletten steeds terug, waardoor ritme en herhaling ontstaan.

Zo werkt een pantoem (vier strofen van vier regels):

- Regels 2 en 4 van de eerste strofe worden regel 1 en 3 van de tweede strofe
- Regels 2 en 4 van de tweede strofe worden regel 1 en 3 van de derde strofe
- Regels 2 en 4 van de derde strofe worden regel 1 en 3 van de vierde strofe
- De laatste strofe eindigt met regel 1 en 3 van het eerste couplet

Kies een passend thema, zoals *verandering*, *keuzes*, *jezelf zijn* of iets dat bij de les past.

Tip voor de docent

Schrijf zelf een pantoem (voor of tijdens de les) of zoek een voorbeeld op om aan de klas te laten zien. Dat helpt studenten om de vorm beter te begrijpen.

Hulpverlenend gesprek

Tijd: 15 minuten

In te zetten bij: Sociale Vaardigheden.

Doel: Je oefent met het schrijven van een gesprek en het toepassen van een andere tijdsvorm.

Oefening
Schrijf een kort gesprek tussen een hulpverlener en een cliënt. Gebruik hierbij een andere tijd dan waarin het gesprek wordt gevoerd, bijvoorbeeld de verleden tijd of de toekomstige tijd.
Let op:

- Zorg dat het gesprek duidelijk en begrijpelijk blijft.
- Laat zien dat je de tijd correct gebruikt.
- Houd het gesprek realistisch en passend bij een hulpverleningssituatie.

Tip voor de docent

Bespreek vooraf een stukje van een hulpverlenend gesprek tegenwoordige tijd en bespreek/schrijf samen hoe je die kunt omzetten naar het verleden of de toekomst.

Luisteren mensen goed?

Tijd: 10 minuten

In te zetten bij: Sociale Vaardigheden.

Doel: Je oefent met het duidelijk formuleren van je mening en het onderbouwen daarvan.

Oefening
Wat denk jij? Luisteren mensen tegenwoordig goed? Schrijf jouw mening op en geef voorbeelden om die mening te onderbouwen.

Tip voor de docent

Bied studenten handige zinnen aan die ze kunnen gebruiken om hun mening te geven en te onderbouwen, zoals:

- *Ik vind dat…*
- *Naar mijn mening…*
- *Dit blijkt uit…*
- *Een voorbeeld hiervan is…*

Samengevat

Tijd: 10-15 minuten (na afloop van een video of podcast)

In te zetten bij: veel lessen.

Doel: Je leert hoe je de kern van een tekst of gesprek kunt herkennen en kort en duidelijk kunt weergeven.

Oefening
Bekijk een video of luister naar een podcast en schrijf een korte samenvatting. Zorg dat je de belangrijkste informatie duidelijk opschrijft, zonder je eigen mening toe te voegen.

Let op:

- Gebruik je eigen woorden.
- Houd de samenvatting kort en overzichtelijk.
- Schrijf in volledige zinnen.

Tip voor de docent

Laat studenten (in duo's) na het schrijven hun samenvatting reviseren door te controleren of ze de belangrijkste punten hebben genoemd, of ze helder en beknopt geschreven hebben, en of ze onnodige details hebben weggelaten.

Wekelijkse reflectie

Tijd: 5-10 minuten (per les)

In te zetten bij: veel lessen.

Doel: Je oefent met zelfreflectie en leert beter nadenken over je eigen leerproces en ontwikkeling.

Oefening
Aan het einde van elke les schrijf je een korte reflectie over het thema en wat je hebt geleerd. Dit mag een persoonlijk verhaal zijn. Dit doe je wekelijks en lever je in bij de docent.

Feedback:
De docent bekijkt je reflecties per week en geeft je persoonlijke feedback. Zo krijg je inzicht in je groei en hulp bij je verdere ontwikkeling.

Tip voor de docent

Geef studenten voorbeeldzinnen om hun gevoelens en gedachten te uiten, zoals: *Ik vond het interessant dat…, Wat mij opviel was…, Dit vond ik lastig omdat…, Ik voelde me…*

Plannen en organiseren

Tijd: 15 minuten

In te zetten bij: WVO, LOB.

Doel: Je leert een vaste manier te vinden om je studie te organiseren en je oefent met het maken van een duidelijke planning.

Oefening

- Bedenk waar jij je aantekeningen en plannen gaat opschrijven. Kies één vaste plek, bijvoorbeeld een schrift, agenda of telefoon, waar je alles bundelt.
- Schrijf kort op waarom je deze plek hebt gekozen en hoe dit jou helpt overzicht te houden.
- Maak een planning voor de komende periode per vak. Zet belangrijke data, deadlines en taken overzichtelijk op een rij.
- Schrijf een korte reflectie over hoe je zelf informatie zoekt en wat je doet als je iets niet weet. Denk aan vragen stellen, maar ook zelf zoeken naar informatie.

Tip voor de docent

Laat studenten hun planning hardop verwoorden in duo's. Spreken helpt bij het vinden van de juiste woorden en versterkt hun schrijfvaardigheid.

Vakantieverhaal met een twist

Tijd: 45 minuten

In te zetten bij: Engels, LOB, Nederlands.

Doel: Je oefent met creatief schrijven, samenwerken en het opbouwen van spanning in een tekst.

Oefening
Stap 1 – *Jij begint het verhaal*
Schrijf 20 minuten lang een verhaal over een vakantie. Richt je op de locatie, de sfeer, de personages en de situatie. Schrijf alsof het een normaal vakantieverhaal wordt – zonder dat er al iets engs gebeurt.
Stap 2 – *Geef jouw verhaal door*
Na 20 minuten geef je jouw tekst aan een klasgenoot.
Stap 3 – *Jouw klasgenoot schrijft het einde*
Jouw klasgenoot leest jouw verhaal en schrijft het af met een spannende horror- of thrillerwending. Denk aan iets onverwachts, engs of mysterieus dat het verhaal een totaal andere draai geeft.
Stap 4 – *Voorlezen (optioneel)*
Aan het eind van de les lees je het gezamenlijke verhaal voor of bespreek je samen hoe het verhaal is veranderd.

Tip voor de docent

Geef vooraf voorbeeldzinnen voor sfeerteksten en help studenten op gang met vragen als:

- Wat hoor, ruik of zie je op deze plek?
- Wat is er opvallend aan deze vakantie?
- Wie zijn de personages en wat willen ze?

Beoordelingscriteria begrijpen

Tijd: 45 minuten

In te zetten bij: KD-examens zoals POK of BECO.

Doel: Je leert de beoordelingscriteria begrijpen, onthouden en toepassen op je eigen werk.

Oefening

1. *Geheugentraining – Woorden herkennen (5 min)*
   Kijk 1 minuut naar een lijst met belangrijke woorden uit de beoordelingscriteria.
   Sluit daarna de lijst en schrijf op welke woorden je nog weet.
2. *Herhaal de oefening*
   Kijk opnieuw naar de lijst en probeer meer woorden te onthouden. Schrijf ze weer op.
3. *Betekenis geven aan de woorden (10 min)*
   Kies vijf woorden uit je lijst en schrijf kort op wat jij denkt dat ze betekenen.
   Bespreek deze daarna klassikaal: wat betekenen deze woorden écht?
4. *Criteria lezen in context (10 min)*
   Lees nu de volledige beoordelingscriteria.
   Kijk of je de termen herkent en of je begrijpt wat ze in deze context betekenen.
5. *Toepassen op jezelf (15 min)*
   Schrijf per criterium op wat dit voor jou

betekent. Wat moet jij doen of verbeteren om aan dat criterium te voldoen?
Bijvoorbeeld: *"Bij 'heldere opbouw' moet ik beter letten op mijn alinea-indeling."*

6. *Klassikale bespreking (optioneel)*
   Bespreek met elkaar: herkennen jullie elkaars aanpak? Waar liggen verschillen?

Tip voor de docent

Bied bij stap 3 en 5 voorbeeldzinnen aan, zoals:

- *Ik denk dat dit woord betekent…*
- *Voor mij betekent dit criterium dat ik… moet doen.*
- *Dit herken ik wel/niet in mijn werk, omdat…*

Lesreflectie

Tijd: 5 minuten

In te zetten bij: veel lessen.

Doel: Je leert terugkijken op je leerproces en onder woorden brengen wat je hebt geleerd of waar je vragen over hebt.

Oefening
Aan het einde van de les schrijf je een kort verslag van wat je hebt gedaan en geleerd. De docent geeft aan of je over de hele les schrijft, of over een specifiek onderdeel.

Mogelijke invullingen (afhankelijk van docent):

- Wat was het belangrijkste onderdeel van deze les?
- Wat heb je vandaag geleerd of geoefend?
- Wat vond je lastig of juist duidelijk?
- Waar wil je volgende keer verder mee oefenen?

Tip voor de docent

Moedig studenten aan om hun reflectie ook visueel te maken door een tekening toe te voegen. Dit helpt vooral taalzwakkere studenten om hun gedachten en gevoelens beter te uiten en maakt het reflectieproces toegankelijker en creatiever.

De ideale hulpverlener

Tijd: 10 minuten

In te zetten bij: veel lessen.

Doel: Je leert na te denken over je eigen sterke kanten en waarden als hulpverlener.

Oefening

1. Schrijf (een paar) minuten lang over hoe jij als ideale hulpverlener zou zijn. Denk aan je kwaliteiten, waarden en hoe je met cliënten omgaat.
2. Lees je tekst daarna rustig terug.
3. Onderstreep de drie belangrijkste punten die voor jou laten zien wat jou een goede hulpverlener maakt.

Extra
Maak klassikaal of in groepjes een lijst met kwaliteiten die vaak genoemd worden. Wat valt op?

Tip voor de docent

Geef studenten voorbeeldzinnen waarmee ze hun ideeën kunnen verwoorden, zoals: *Mijn sterke kant is…, Ik wil dat cliënten zich… voelen…, Als hulpverlener vind ik het belangrijk dat…*

Bekend – Benieuwd – Bewaard

Tijd: tijdens een les (begin – midden – eind).

In te zetten bij: veel lessen.

Doel: Je ordent je gedachten over een onderwerp: wat je al weet, wat je wilt ontdekken en wat belangrijk is om te onthouden.

Oefening
Stap 1: Maak drie kolommen op je blad:
Bekend: Schrijf op wat je al weet over het onderwerp.
Benieuwd: Noteer vragen die je hebt of dingen waar je meer over wilt weten.
Bewaard: Zet hier woorden, ideeën of feiten die je belangrijk vindt om te onthouden.

Stap 2: Brainstormen
Kijk naar je vragen in de kolom *Benieuwd* en schrijf zoveel mogelijk ideeën, antwoorden of nieuwe vragen op. Wees creatief en schrijf alles op wat in je opkomt.

Stap 3: Reflectie aan het einde van de les
Lees je notities door en vul aan wat je tijdens de les hebt geleerd. Streep dingen door die niet kloppen of minder belangrijk zijn. Maak zo je lijst duidelijker en overzichtelijker.

Tip voor de docent

-Laat studenten in tweetallen of kleine groepjes hun kolommen vergelijken en bespreken. Zo leren ze van elkaar, krijgen ze nieuwe ideeën en oefenen ze het uitleggen van hun gedachten aan anderen.

-Deel voorafgaand aan de les een werkblad uit met daarop de drie kolommen.

]

Gesprek in steekwoorden

Tijd: 10 minuten

In te zetten bij: lessen zoals Sociale Vaardigheden.

Doel: Je luistert actief tijdens een gesprek en vat het gesprek samen.

Oefening
Werk in tweetallen. De ene persoon vertelt iets over een onderwerp, terwijl de ander goed luistert en de belangrijkste steekwoorden opschrijft. Daarna wisselen jullie van rol. Bespreek samen of de steekwoorden het verhaal goed samenvatten en vul aan waar nodig.

Tip voor de docent

Laat een paar leerlingen hun steekwoorden en samenvatting hardop delen. Bespreek samen welke woorden het belangrijkst waren en waarom. Dit helpt iedereen beter begrijpen wat een goede samenvatting is.

Vragen bij een casus

Tijd: 10 minuten

In te zetten bij: lessen met casuïstiek

Doel: Je leert beter nadenken over een situatie, belangrijke vragen stellen en zo dieper begrijpen wat er gebeurt.

Oefening
Lees de casus aandachtig door. Schrijf daarna minimaal vijf vragen op die je hebt over de situatie. Denk aan vragen over:

- Wat er precies gebeurt
- Waarom iets gebeurt
- Wat de gevolgen kunnen zijn
- Wat je nog wilt weten om het beter te begrijpen

Tip: Gebruik vraagwoorden zoals wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe.

Tip voor de docent

Schrijf enkele studentvragen op het bord (anoniem) en bespreek ze klassikaal. Laat de klas samen proberen antwoorden te formuleren of vervolgvragen te bedenken. Zo stimuleer je actief meedenken en verdiepend leren.

Werkplekgedicht

Tijd: 15 minuten

In te zetten bij: LOB

Doel: Je staat stil bij je gevoel over je werkplek en oefent in het verwoorden van persoonlijke betekenis via poëzie.

Oefening
Neem een gedicht mee dat jou raakt, inspireert of op een bepaalde manier iets zegt over jouw werk, werkomgeving of hoe jij je voelt op je werkplek.

Vragen om over te schrijven:

1. Waarom heb je juist dit gedicht gekozen?
2. Welke regels of woorden passen bij hoe jij je werk of werkplek ervaart?
3. Wat zegt dit gedicht over jouw kijk op het werk of op collega's?
4. Wat zou je willen dat anderen begrijpen aan de hand van dit gedicht?

Tip voor de docent

Laat in tweetallen of kleine groepjes het gekozen gedicht en antwoorden bespreken. Wat valt op? Welke overeenkomsten of verschillen zijn er?

Verhalen bouwen

Tijd: 10 – 15 minuten

In te zetten bij: veel lessen.

Doel: Je oefent het gebruiken van nieuwe woorden in context.

Oefening
Je krijgt 5 tot 8 woorden uit de les.
Schrijf een kort verhaal of een situatie waarin je al deze woorden gebruikt. Zorg ervoor dat de woorden logisch in het verhaal passen en dat het verhaal duidelijk en begrijpelijk is.

Tip voor de docent
Schrijf tijdens de oefening zelf ook een verhaal op het bord. Zo laat je zien hoe jij stap voor stap tot een tekst komt.

Creatieve starters

Tijd: 5 minuten

In te zetten bij: veel lessen, zoals LOB.

Doel: Je komt snel op gang met schrijven, oefent je taalgebruik en denk na over jezelf en je werk.

Oefening
Kies één van deze 'starters' en… schrijf!
"Mijn superkracht op mijn werkplek is…"
Schrijf in drie zinnen welke eigenschap of vaardigheid jij hebt die jou op je werkplek bijzonder maakt.

"Een verrassend moment van vorige week op stage was…"
Schrijf in een paar zinnen wat er gebeurde en waarom het jou opviel.

"Het beste advies dat ik ooit kreeg over mijn werk is…"
Beschrijf dit advies en waarom het jou helpt.

"Als je je werkdag kon inwisselen voor een dag in een ander beroep, wat zou je dan kiezen?"
Beschrijf waarom.

“Omschrijf je werkdag als een weerbericht.”
Bijvoorbeeld: “Vanochtend zwaarbewolkt, maar in de middag brak de zon door...”

Tip voor de docent

Richt je op creativiteit en expressie, niet op spelling of grammatica.